

במדינה

תוואי המיועד של הדחפורים, כדי שאלה לא יוכלו לעבור.

כרוך שהיה זה מעשה בלתי חוקי. הדחפורים, רכוש ממשלת ישראל, הגיעו למקום כחוק כדי לבצע עבודה באופן חוקי וגלוי. לא היה זה מעשה חריג. אבל כאשר היה מדובר בגזילת ארמה, לא היו אפילו אורחים הגונים ושומר-יחוק מוכנים להשלים עם החוק, החליטו להעביר את רוע הגזירה בכל אמצעי המחאה והלחץ שברשותם.

פארודיה. זה לא קרה בפיתחת רפיח וגם לא בבירעם או ברטעה (ראה להלן). המחזה המתואר לעיל התרחש השבוע ליד שכונת נוה-מגן, אחת משכונות רמת-השרון, בה מתגוררים רבים מקציני הקבע בצה"ל.

אחרי שלמרות התנגדותם ניגש משרד העבודה, באמצעות מחלקת העבודות הציבוריות, להרחבת תוואי כביש גנה העובר בסמוך לבתיהם, החליטו התושבים להתנגד בכוח להפקעה ולגזילה. כשהם נעזרו בנסיונם של עוקרי בירעם, ערכו שביחת שבת על תוואי הסלילה, מנעו מהדחפורים לבצע את העבודה. הם אפילו הקימו ועד ציבורי, אליו הצטרפה איש-יות כמו אלוף (מיל.) עזר וייצמן, שהוא תושב השכונה.

העובדה שאם תתקבל דרישתם להרחיב את הכביש מצד הדרום ולא מצפון יעלה הדבר לאורחי המדינה כמה מיליוני ל"י נוספות, לא הטרידה את המפגינים. אף אחד מעיתוני ישראל לא מצא אפילו נכח לקרוא להם במאמרי מערכת ראשיים להפסיק את השימוש בכוח, משום שהוא פוגע במאבקם הצודק ובסיכוי שדיומושו תביעותיהם הצודקות.

לרגע היה נדמה כי במאי גאוני בייס אירוע זה כפארודיה על המאורעות המסעירים שבשבעות האחרונות את המדינה.

אלא שבפארודיה, בניגוד למציאות, היו יותר סיכויים לפתרון הבעיה. המפגינים ומפירי החוק היו הפעם יהודים, בנייהם קציני צה"ל בכירים. בידיהם היו כל אמצעי הלחץ שניתן להפעיל על הממשלה. לול היה כמעט ורואי שנטילת החוק בידיהם — מעשה שאת הזכות עליו שוללים

אשה מנווה-מגן מפגינה קצינים בכירים נגד

העם

כל הארץ

בירעם

המחזה היה מרגש.

התושבים לא יכלו לשאת עוד את העוול שנגרם להם על-ידי הממשלה, שאימה לגזול את אדמותיהם, "לצרכי הציבור" כביכול. כאשר הופיעו הדחפורים, החליטו התושבים להגן על זכויותיהם בכוח, להתנגד לנישול. נשים, ילדים ובכירים נטשו את בתיהם, יצאו אל מול שיני הדחפורים כדי להגן על אדמתם. הם נטעו עצים. הקימו אוהלים והשתרעו בגופם על ה-

מאת עמוס קינן

מ כה תופעות הדיכוי, אולי המועז-זעת ביותר היא יצירת מעמד של אנוסים אצל המדוכאים. כאשר מבקר כתב זר בדמשק, תמיד יימצא יהודי נכבד, שיהלל וישבח באוזניו את יחס שילטונות סוריה אל היהודים. לנאצר היה רב, שהיה מתפלל לשלומם בארחה הפגנית. העיתונות הישראלית יודעת לכנות את עורכו של ה"סאביעטישע היימלאנד", ורגליים, בשם "משומד". והנה זכה השיל"טון הישראלי שיהיו לו גם אנוסים משלו.

ב ידועה בכמה עיתונים נאמר שאחד מתושבי בירעם הודיע שתושבי הכפר מתנגדים לפעילותם של אורי אבנרי וחבריו, או לפעילותם של אנשי

האיש הכחיש השבוע שאמר זאת.

ילדי ברטעה שוכתים לפני הדחפור — קצינים בכירים בעד

רובם מאנשי אקירת ובירעם — תוביל לכניעת הממשלה.

מיעוטים

חריג אחד

יותר מדי

כפר נידה במשולש הקטן, שהקו הירוק הצהה אותו עד למלחמת ששת-הימים לשניים, וזה אף הוא השבוע להגיע ל- כותרות בזכות הדחפורים.

מאז מלחמת העצמאות הצוין כפר ברטעה לשניים. מחציתו האחת נמצאת בשטח ישראל ומחציתו השנייה בשטח ירדן. מלחמת ששת-הימים איחדה את התחומה האחת. המורכבת משלוש משפחות, היושבת בשני חלקי הכפר. היה משדו ציני באיחוד זה. אם רצה תושב החלק הירדני לבקר את בן משפחתו בכפר הישראלי, הוא יכול היה לעשות זאת ללא בעיות. אולם, הוא היה עושה זאת תושב הצד הישראלי, הוא היה הופך עברייני, צפוי לעמוד לדין צבאי.

בירעמישע

היימלאנד

אבנרי ודומיו בערך כל השנים, אומרים לערבים בערך כך: "ייתכן שאתם צודק קים במשהו. אולי אנחנו מוכנים לדון מחדש בבעייתכם. אבל קודם כל עליכם להתנער מאבנרי ודומיו. לא הם יביאו לכם ישועה. הוא בעינינו טרף, וכל מי שהולך עימו פסול בעינינו מראש. אל תבקשו את הגנתו ואת הוזהותו, דחו אותו. רק אז נדבר איתכם." זה אחד מסוגי השיפלות המבחיילים ביותר. זה אומר למדוכא להימנע משימוש בנשק הכמעט יחיד שנותר לו. למותר להוסיף שלהבטחה כזאת אין ערך: ברגע שהמדוכא יימנע משיתוף-פעולה עם בן-בריתו, איש לא ישאה לו יותר. זה גם נסיון להכפיש את דמותו המוסרית של המדוכא. זוהי קריאה אליו קודם כל לוותר על חושי-הכבוד שלו, על הגינותו הבסיסית, לעשות שקר בנפשו ולדבר בקול שאיננו שלו — כתנאי מוקדם לכל הידברות איתו.

א ין עיני צרה בליובה אליאב, ל-משל, ואני מקווה שיהיה שר בממשלה הבאה. הלואיא, אבל לא הוא גילה את הפלסטינים, ושוב, לא בגלל זכות-היוצא-ריים. באווירה שאין בה יותר פוליטי, באווירה שבה יתעלמו מתרומתו של איש כמו אבנרי מפני שאינו "משלנו", באווי-רה שבה כל מי שגלחם כל השנים היה פסול רק מפני שלא הלך עם השילטון ואינו בא לתקן משהו קטן מבפנים, אלא ה כל מבחוץ — באווירה כזאת לא תהיה גם לליובה אליאב וחבריו תקומה.

הם יושלכו, בבוא היום, אל המקום אליו הושלכו פינתח לבון.

כי הדרך בין שני חלקי הכפר עוברת דרך שטח עליו הוכרו בנמנו כשטח צבאי, שהופקע לצרכי אימונים באש חיה. אורח ישראלי העובר דרך שטח זה עובר על החוק, צפוי לעונש. איש לא התחשב בחוק. מאחר שמאז המלחמה כמעט לא נערכו אימונים צבאיים במקום, עברו התושבים דרך ה- שטח שהופקע בשעתו לצרכי צה"ל, וחל"קם אפילו עיבדו בו אדמות. רישיון מהמישטרה. בשבוע שעבר עלה בדעתו של מישוה שמצב זה הוא בלתי נסבל. לא ייתכן שערבים יעברו דרך שטח השייך רשמית לצה"ל, וכך הגיעו בוקר אחד מספר דחפורים לכפר כדי לחפור תעלה בין שני חלקי הכפר. התעלה נועדה, כך נמסר לתושבים, לסמל את גבולות שטח האימונים הצבאי, כדי שהתושבים לא יעברו דרכו ולא יעבדו אותו. סדר צריך להיות.

אלא שערביי ישראל למדו להיות רגישים לדחפורים, שהפכו לסמל הנישול. בהופעתם הפתאומית הם ראו נסיון לגזול מהם אדמות נוספות. יותר מזאת: הם חששו שצה"ל עומד באמת להתאמן באש חיה בשטח המופקע, דבר שיסכן את חייהם ויבריחם מהכפר.

800 תושבי הכפר, מנער ועד זקן, יצאו אל איזור האימונים כדי למנוע את הרחבת שטח האימונים באדמותיהם. קצינים בכירים שהוחשו למקום במסוק ניסו לשווא לשכנע את התושבים להפסיק את שבי-תתם.

נשארנו לנו כאן ארבעת אלפים דונאם אדמה. הסביר מוחמד טרבאן, תושב הכפר. "זה מה שנשאר לנו אחרי מה שלקחו לנו אחרי מלחמת השיחורור. הר ממשלה פשוט רוצה גם את החלק הזה שנשאר לנו. אם יכנו את התעלה לא יהיה לנו מקום אפילו לכנות בתים נוספים."

כאשר ניסו להסביר לתושבים את חשיבות הפיתוח התעלה בצרכים בטחוניים, כולל בטחונם שלהם, הם יכלו רק לגחך. "מאז מלחמת ששת-הימים לא ירו כאן אפילו ירייה אחת", הסביר יעקב קאסם, קבלאי שכיר. "כשתושב ברטעה רוצה לעבד את אדמותיו הוא צריך רק לבקש רישיון מהמישטרה. הרישיון ניתן לו מיד בתנאי שיחתום כי ידוע לו שחיינו בסכנה ואף אחד אינו אחראי אם ייפגע."

שטח צבאי, בשביר מי? באמצע השטח הצבאי נמצאת המחצבה של האחים הזכמן. כל הזמן עובדים שם יהודים ו- ערבים. כשבילים זה לא שטח צבאי, אבל בשבילנו זה כן שטח צבאי? תמה אחד מוקני הכפר.

כאשר נראה היה שפרשת ברטעה עומדת להפוך לנושא נוסף שיאמת את מדיניות הנישול הממשלתית וישעיר את דעת ה- ציבור, מיהר שר-הבטחון משה דיין להוריד רות להפסיק את העבודות. אחרי שקיבל משלחת מאנשי הכפר, הודיע כי נעתר לבקשתם וכי שטח האימונים של צה"ל באיזור יצומצם.

"זה יפה מאוד", אמרו תושבי הכפר, "אבל למה קוראים לזה שטח אימונים? כבר חמש שנים שלא מתאמנים שם!" תושבי ברטעה יכלו להודות לתושבי בירעם על המהירות בה שוחררו אדמור תיהם. נראה שאפילו משה דיין לא היה מעוניין ביותר מדי חריגים.